

**Національний університет біоресурсів і природокористування  
України  
Економічний факультет  
Кафедра фінансів**

**«Розглянуто і схвалено»**  
На засіданні кафедри фінансів  
Протокол № 5 від « 02 » червня 2020 р.  
Завідувач кафедри  
д.е.н., професор \_\_\_\_\_ Н.М.Давиденко

***РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ***

**Фінансова діяльність суб'єктів господарювання**  
(назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **07** «Управління та адміністрування»  
для спеціальності – **072** – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Розробники: д.е.н., проф. Давиденко Н.М., к.е.н., доц. Буряк А.В.

Київ – 2020 р.

**1. Опис навчальної дисципліни****Фінансова діяльність суб'єктів господарювання**

(назва)

|                                                                                                 |                                                          |                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь</b>                         |                                                          |                       |
| Галузь знань                                                                                    |                                                          |                       |
| Напрямок підготовки                                                                             | <b>07 «Управління та адміністрування»</b>                |                       |
| Спеціальність                                                                                   | <b>072 – «Фінанси, банківська справа та страхування»</b> |                       |
| Освітній ступінь                                                                                | <u>Бакалавр</u><br>(бакалавр, спеціаліст, магістр)       |                       |
| <b>Характеристика навчальної дисципліни</b>                                                     |                                                          |                       |
| Вид                                                                                             | Вибіркова                                                |                       |
| Загальна кількість годин                                                                        | <u>120</u>                                               |                       |
| Кількість кредитів ECTS                                                                         | <u>4</u>                                                 |                       |
| Кількість змістових модулів                                                                     | <u>3</u>                                                 |                       |
| Курсовий проект (робота)<br>(якщо є в робочому навчальному плані)                               | <u>Курсова робота</u><br>(назва)                         |                       |
| Форма контролю                                                                                  | Залік                                                    |                       |
| <b>Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання</b>                      |                                                          |                       |
|                                                                                                 | денна форма навчання                                     | заочна форма навчання |
| Рік підготовки                                                                                  | <u>3</u>                                                 | <u>4</u>              |
| Семестр                                                                                         | <u>2</u>                                                 | <u>1</u>              |
| Лекційні заняття                                                                                | <u>30</u> год.                                           | <u>6</u> год.         |
| Практичні, семінарські заняття                                                                  | <u>30</u> год.                                           | <u>6</u> год.         |
| Лабораторні заняття                                                                             | <u>-</u> год.                                            | <u>-</u> год.         |
| Самостійна робота                                                                               | <u>60</u> год.                                           | <u>108</u> год.       |
| Індивідуальні завдання                                                                          | <u>        </u> год.                                     | <u>        </u> год.  |
| Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних<br>самостійної роботи студента – | <u>4</u> год.<br><u>        </u> год.                    |                       |

## **2. Мета та завдання навчальної дисципліни**

Метою вивчення курсу дисципліни “Фінансова діяльність суб’єктів господарювання” є надання студентам теоретичних та практичних знань з організації та функціонування фінансових відносин підприємств та міжгалузевих фінансових відносин; техніки фінансових розрахунків; типової фінансової документації; прийомів і методів складання фінансової частини бізнес – плану; фінансування і кредитування господарської діяльності і капітальних вкладень; склад і зміст фінансової звітності підприємств.

Важливим при цьому є вивчення сутності фінансових відносин і характеру їх впливу на суспільство, розкриття діючих законів функціонування суб’єктів господарювання, теоретичних засад фінансового регулювання в ринковій економіці.

Предметом вивчення дисципліни є фінансові відносини функціонування різних організаційно-правових форм господарювання.

Основним завданням вивчення дисципліни є:

- дослідження основ побудови фінансових відносин в різних організаційно-правових формах господарювання та їх вплив на формування нормативно-законодавчої бази з питань фінансів і кредиту, оздоровлення економіки підприємств в умовах ринку;
- вивчення структури Фінансових ресурсів та джерел їх формування, системи фінансових показників оцінки діяльності підприємств, джерел формування основних фондів та напрямів їх ефективного використання;
- набуття практичних навичок з питань визначення фінансових результатів діяльності підприємств, нормування оборотних засобів, визначення потреби в кредитних ресурсах, розробки фінансових планів, платіжних календарів, фінансової частини бізнес-планів.

### 3. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми навчання

| Назви змістових модулів і тем                                                           | Кількість годин |              |    |     |     |      |              |              |    |     |      |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|----|-----|-----|------|--------------|--------------|----|-----|------|-------|
|                                                                                         | денна форма     |              |    |     |     |      | Заочна форма |              |    |     |      |       |
|                                                                                         | усь ого         | у тому числі |    |     |     |      | усь ого      | у тому числі |    |     |      |       |
|                                                                                         |                 | л            | п  | лаб | інд | с.р. |              | л            | п  | лаб | ін д | с. р. |
| 1                                                                                       | 2               | 3            | 4  | 5   | 6   | 7    | 8            | 9            | 10 | 11  | 12   | 13    |
| <b>Змістовий модуль 1. «Організація фінансової діяльності суб'єктів господарювання»</b> |                 |              |    |     |     |      |              |              |    |     |      |       |
| Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання                                   | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           | 1            |    |     |      | 9     |
| Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу                    | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           | 1            |    |     |      | 9     |
| Формування власного капіталу підприємств.                                               | 10              | 2            | 4  |     |     | 4    | 10           |              | 1  |     |      | 9     |
| Внутрішні джерела фінансування підприємства.                                            | 10              | 4            | 2  |     |     | 4    | 10           |              | 1  |     |      | 9     |
| Разом за змістовим модулем 1                                                            | 40              | 10           | 10 |     |     | 20   | 40           | 2            | 2  |     |      | 36    |
| <b>Змістовий модуль 2. «Управління фінансовими активами та залучення капіталу»</b>      |                 |              |    |     |     |      |              |              |    |     |      |       |
| Дивідендна політика підприємств.                                                        | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           | 1            |    |     |      | 9     |
| Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу.                               | 10              | 4            | 2  |     |     | 4    | 10           | 1            |    |     |      | 9     |
| Фінансові аспекти реорганізації підприємств.                                            | 10              | 2            | 4  |     |     | 4    | 10           |              | 1  |     |      | 9     |
| Фінансові інвестиції підприємств.                                                       | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           |              |    |     |      | 10    |
| Разом за змістовим модулем 2                                                            | 40              | 10           | 10 |     |     | 20   | 40           | 2            | 1  |     |      | 37    |
| <b>Змістовий модуль 3. «Ринкова вартість, зовнішня арена та бізнесова оптимізація»</b>  |                 |              |    |     |     |      |              |              |    |     |      |       |
| Оцінка вартості підприємства.                                                           | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           | 1            |    |     |      | 9     |
| Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин.                 | 10              | 2            | 2  |     |     | 6    | 10           |              | 1  |     |      | 9     |
| Фінансовий контролінг.                                                                  | 10              | 2            | 4  |     |     | 4    | 10           |              | 1  |     |      | 9     |
| Бюджетування на підприємстві.                                                           | 10              | 4            | 2  |     |     | 4    | 10           | 1            | 1  |     |      | 8     |
| Разом за змістовим модулем 3                                                            | 40              | 10           | 10 |     |     | 20   | 40           | 2            | 3  |     |      | 35    |
| Усього годин                                                                            | 120             | 30           | 30 |     |     | 60   | 120          | 6            | 6  |     |      | 108   |

## 5. Теми семінарських занять

| № з/п | Назва теми                                                              | Кількість годин |
|-------|-------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Основи фінансової діяльності суб'єктів господарювання                   | 2               |
| 2     | Особливості фінансування підприємств різних форм організації бізнесу    | 2               |
| 3     | Внутрішні джерела фінансування підприємства.                            | 2               |
| 4     | Дивідендна політика підприємств.                                        | 2               |
| 5     | Фінансування підприємств за рахунок позичкового капіталу.               | 2               |
| 6     | Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин. | 2               |

## 6. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                   | Кількість годин |
|-------|----------------------------------------------|-----------------|
| 1     | Формування власного капіталу підприємств.    | 4               |
| 2     | Фінансові аспекти реорганізації підприємств. | 4               |
| 3     | Фінансові інвестиції підприємств.            | 2               |
| 4     | Оцінка вартості підприємства.                | 2               |
| 5     | Фінансовий контролінг.                       | 4               |
| 6     | Бюджетування на підприємстві.                | 2               |

## 7. Індивідуальні завдання

### Варіант 1

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності акціонерного товариства.
2. Необхідність, завдання і принцип експертної оцінки вартості підприємства.
3. Розрахунки при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.
4. Проаналізувати фінансову стійкість підприємства за відповідний рік порівняно з попереднім періодом. Здійснити економічне обґрунтування причин даних змін та сформулювати висновки.

### Варіант 2

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності приватного підприємства.
2. Статутний капітал і корпоративні права підприємства.

3. Система раннього попередження і регулювання в сфері фінансового контролінгу на підприємстві.
4. Проаналізувати майновий стан підприємства за відповідний рік порівняно з попереднім періодом. Здійснити економічне обґрунтування причин даних змін та сформулювати висновки.

### **Варіант 3**

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності приватного акціонерного товариства.
2. Зміст, значення та основні завдання дивідендної політики підприємств.
3. Види діяльності і показник Cash-Flow.
4. Здійснити аналіз джерел фінансування підприємства в динаміці. З'ясувати чинники, що вплинули на результуючі показники, та сформулювати висновки.

### **Варіант 4**

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності публічного акціонерного товариства.
2. Реорганізації підприємств: суть, основні причини.
3. Факторинг.
4. Проаналізувати фінансову незалежність суб'єкта господарювання в динаміці. Дослідити причини можливої фінансової залежності. Сформулювати відповідні висновки.

### **Варіант 5**

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності товариства з обмеженою відповідальністю.
2. Сутність і класифікація фінансових інвестицій підприємства.
3. Резервний капітал підприємства, його види та джерела формування.
4. Проаналізувати грошові потоки суб'єкта господарювання щодо достатності, ефективності та реінвестування в динаміці та за видами діяльності. Сформулювати висновок та дати рекомендації.

### **Варіант 6**

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності венчурного підприємства.

2. Форми фінансування підприємства.
3. Методи нарахування та оподаткування дивідендів.
4. Проаналізувати ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання. Обґрунтувати причини, дати відповідні висновки та рекомендації.

#### **Варіант 7**

1. Зміст та основні завдання фінансової діяльності товариства з додатковою відповідальністю.
2. Стратегічний та оперативний фінансовий контролінг.
3. Методичні підходи до оцінки вартості підприємства.
4. Проаналізувати ділову активність суб'єкта господарювання в динаміці. Здійснити економічне обґрунтування цих змін та дати рекомендації по ефективному розвитку.

#### **Варіант 8**

1. Повноваження фінансиста акціонерного підприємства.
2. Порядок нарахування та форми виплати дивідендів.
3. Власний капітал, його функції та складові.
4. Провести аналіз кредитоспроможності суб'єкта господарювання. З'ясувати чинники і шляхи покращення кредитоспроможності. Зробити відповідні висновки та рекомендації.

#### **Варіант 9**

1. Повноваження зовнішнього фінансового аналітика акціонерного підприємства.
2. Принципи та способи бюджетування.
3. Самофінансування підприємства.
4. Провести структурний аналіз активів підприємства. Проаналізувати оборотність основних та кожного з виду оборотних засобів. Встановити об'єм робочого капіталу. Зробити відповідні висновки.

#### **Варіант 10**

1. Необхідність, завдання і принцип експертної оцінки вартості підприємства.

2. Критерії прийняття рішення про вибір правової форми організації бізнесу.
3. Реорганізація поділу та подрібнення як до шлях фінансової незалежності.
4. Встановіть інвестиційну привабливість підприємства шляхом swot-аналізу. Зробіть висновки щодо фінансової діяльності підприємства та дайте рекомендації.

## **8. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентів**

1. Основні критерії для прийняття рішення щодо вибору форми організації бізнесу.
2. Основні види господарських об'єднань та їх фінансова діяльність.
3. Власний капітал, його функції і складові.
4. Основні цілі та методи збільшення зареєстрованого (статутного) капіталу підприємства.
5. Завдання і способи зменшення зареєстрованого (статутного) капіталу підприємства.
6. Сутність і класифікація грошових потоків підприємства.
7. Залучений капітал і кредитоспроможність підприємства.
8. Зміст та основні завдання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
9. Операційна діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
10. Фінансова діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
11. Інвестиційна діяльність підприємства. Зміст, завдання та типові приклади руху грошових коштів.
12. Внутрішні джерела фінансування підприємства та їх класифікація.



13. Самофінансування та його місце у фінансовому забезпеченні підприємства.
14. Грошовий потік підприємства, його характеристики, фактори формування і методи розрахунку.
15. Внутрішні і зовнішні джерела формування позичкового капіталу.
16. Зовнішні джерела фінансування підприємства його ознаки та складові.
17. Фінансові кредити у фінансовому забезпеченні аграрних підприємств.
18. Сутність товарного кредиту і умови його надання.
19. Дивідендна політика. Її зміст, значення та основні завдання.
20. Теорії дивідендної політики.
21. Сутність і класифікація фінансових інвестицій підприємства.
22. Фінансові інвестиції. Види, відображення у фінансовій звітності та основні цілі їх здійснення.
23. Завдання і методи стратегічного фінансового контролінгу.
24. Завдання і методи оперативного фінансового контролінгу.
25. Основні мотиви, що спонукають суб'єктів господарювання до реорганізації шляхом укрупнення.
26. Сутність та основні завдання реорганізації підприємств спрямованих на розукрупнення.
27. Методичні підходи до оцінки вартості підприємства.
28. Необхідність, завдання і принципи експертної оцінки вартості підприємства.
29. Компетенції фінансових служб у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
30. Принципи і способи бюджетування.

## **Модуль 1**

### **Теоретичні питання**

1. Складові власного капіталу.
2. Розкрийте економічний зміст корпоративного об'єднання Синдикат.

## **Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.**

### **1.Фінансова діяльність суб'єктів господарювання – це**

- 1.дії щодо формування і використання виробничих ресурсів підприємства
2. дії щодо формування і використання фінансових ресурсів підприємства
3. дії щодо формування і використання залучених ресурсів підприємства
4. дії щодо формування і використання власних і залучених технічних ресурсів підприємства

### **2. Скільки видів діяльності розрізняють при веденні звітності підприємства.**

- 1.два
- 2.три
- 3.чотири
- 4.п'ять

### **3. Організаційно-правова форма – це**

- 1.Партнерство при утворенні типу господарюючого суб'єкту
- 2.Правовий режим організації взаємовідносин між суб'єктами підприємницької діяльності
- 3.Законодавчо закріплений тип господарюючого суб'єкта, для якого встановлений певний режим організації, діяльності та ліквідації
- 4.Послідовність створення, організації діяльності господарюючого суб'єкта та його ліквідації

### **4. Здатність мобілізації капіталу для товариства**

- 1.Залежить від можливостей залучення капіталу шляхом об'єднання заощаджень учасників
- 2.Обмежена розмірами заощаджень власника
- 3.Залежить від ступеня розвитку фондового ринку
- 4.Залежить від можливості мобілізувати капітал шляхом емісії цінних паперів

### **5. Відповідальність для власників одноосібного підприємства**

- 1.Залежить від організаційно-правової форми
- 2.Повна, включаючи майно
- 3.Обмежена вартістю цінних паперів
- 4.Повна субсидіарна

### **6. Відповідальність для власників товариства**

- 1.Залежить від організаційно-правової форми
- 2.Повна, включаючи майно
- 3.Обмежена вартістю цінних паперів
- 4.Повна субсидіарна

### **7. Щодо оподаткування одноосібне підприємство**

- 1.За ставкою податку на прибуток
- 2.За ставкою податку на прибуток юридичної особи та ставкою податку на особисті прибутки
- 3.За подвійною ставкою на прибуток
- 4.За пільговою шкалою

### **8.Грошові потоки від інвестиційної діяльності це**

1. Грошові надходження за торговельними контрактами.
2. Грошові кошти для придбання оборотних засобів
3. Грошові відшкодування по наданим кредитам для закупівлі нового обладнання.
4. Грошові кошти отримані від страхової компанії.

### **9. Грошові потоки від фінансової діяльності**

1. Грошові надходження за контрактами, укладеними з комерційною або торговельною метою.
2. Грошові надходження від оренди.
3. Грошові погашення кредитних сум від купівлі обладнання.
4. Грошові платежі службовцям.

### **10. Грошові потоки від операційної діяльності**

1. Грошові надходження від оренди
2. Грошові погашення кредитних сум
3. Грошові платежі для придбання пайових інструментів
4. Грошові виплати власникам для придбання акцій

### **Задачі**

**1.**

Фізичними особами А, Б, В прийнято рішення про заснування ТОВ.

Частки учасників: А-50%, Б-30%, В-20%.

На момент реєстрації учасник А вніс 325 тис. грн., що становить 40% його частки у статутному капіталі, учасник Б-260 тис.грн., учасник В-315 тис.грн.

Який вигляд буде мати перший розділ пасиву балансу.

**2.**

Визначити статутний, власний і залучений капітал на початок і кінець року.

Протягом року були додатково емітовані акції на суму 1,7 млн.грн., облігації (конвертовані в акції) – 1,2 млн.грн., отримано прибуток (нерозподілений) – 0,8 млн.грн. На початок року пасиви АТ становили: статутний капітал – 1,5 млн.грн., резервний капітал – 0,2 млн.грн., облігації – 1,2 млн.грн., кредит банку – 0,5 млн.грн.

**3.**

Яким буде баланс АТ в результаті проведення емісії при зареєстрованому статутному капіталі розміром 2 млн.грн., якщо в оплату надійшли основні засоби – 0,4млн.грн., нематеріальні активи – 0,1 млн.грн., запаси – 1,0 млн.грн., грошові кошти – 1,2 млн.грн.?

## **Модуль 2**

### **Теоретичні питання.**

1. Основні методи нарахування та виплати дивідендів.
2. Поточні фінансові інвестиції

**Тестові завдання. Вкажіть правильні відповіді.**

**1.Вкажіть твердження, що не відповідає показнику рівень точки беззбитковості :**

- 1.обсяг продажу, за якого надходження від реалізації продукції дорівнюють витратам на виробництво і реалізацію продукції.
2. обсяг реалізованої продукції дорівнює її собівартості.
3. обсяг продажу, за якого досягається мінімальний прибуток.
4. постійні витрати поділити на різницю ціни реалізації одиниці продукції та змінних витрат на одиницю продукції.

**2.Точку беззбитковості можна розрахувати за такою формулою**

- 1.постійні витрати – змінні витрати
2. змінні витрати / постійні витрати
- 3.реалізована продукція / собівартість
- 4.постійні витрати / ціна за одиницю – змінні витрати за одиницю

**3.Обсяг реалізованої продукції, за якого всі витрати покриваються, збитків немає, але немає і прибутків –**

1. маржинальний прибуток
- 2.поріг рентабельності
- 3.коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

**4.Сума на яку підприємство може знизити обсяг реалізації до моменту появи збитку**

1. маржинальний прибуток
- 2.поріг рентабельності
- 3.коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності.

**5.На скільки відсотків підприємство може знизити обсяг реалізації не зазнаючи при цьому збитків –**

1. відсоток валової маржі
- 2.поріг рентабельності у відсотках
- 3.коефіцієнт валової маржі
4. запас фінансової міцності у відсотках.

**6.До основного капіталу відносять:**

- 1.поточні фінансові інвестиції.
- 2.сировина.
- 3.основні засоби.
- 4.товарно-матеріальні запаси.

**7.До оборотного капіталу відносять:**

- 1.грошові кошти.
- 2.довгострокові фінансові інвестиції.
- 3.нематеріальні активи.
- 4.спороди.

**8. Забезпечення зростання доходів за порівняно стабільного рівня затрат це**

1. захисна стратегія управління підприємством.
2. звичайна стратегія управління підприємством.
3. агресивна стратегія управління підприємством.
4. поступальна стратегія управління підприємством.

**9. Якщо від величини рентабельності активів відняти середньозважену вартість капіталу, а потім помножити на величину сукупних активів то отримаємо показник –**

1. ринкова вартість додана.
2. грошова додана вартість.
3. економічна вартість додана.
4. ринкова капіталізація.

**10. Якщо капіталомісткість продукції помножити на плановий обсяг виробництва то отримаємо –**

1. потребу в капіталі визначену прямим методом.
2. потребу в капіталі визначену непрямим методом.
3. потребу у власному капіталі.
4. потребу у позиковому капіталі.

### **Задачі**

**1.**

На початок року власний капітал АТ становив 2,2 млн.грн (зареєстрований статутний капітал – 2,5 млн.грн., несплачений капітал – 0,3 млн.грн.) Протягом року товариство отримало прибуток у розмірі 200 тис.грн. 25% було сплачено у вигляді дивідендів акціонерам, 25% - спрямовано на формування резервного капіталу, 50% - залишилось нерозподіленим. Крім того, акціонери повністю погасили заборгованість за оплатою акцій. Визначити складові власного капіталу на початок та кінець року.

**2.**

Ви позичили на чотири роки 100000грн. Під 16% річних, що нараховуються за схемою складних відсотків на непогашений залишок. Повертати потрібно рівними сумами в кінці кожного року. Визначити величину річного платежу.

### **Модуль 3**

#### **Теоретичні питання.**

1. Необхідність, завдання і принципи експертної оцінки вартості підприємства.
2. Координація як центральна функція контролінгу.

**Тестові завдання.** Вкажіть правильні відповіді.

**1. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок коефіцієнта регресії та вільного члена регресії називають –**

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

**2. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок ковзної середньої називають –**

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

**3.Продовження виявленої в процесі аналізу тенденції за межі побудованого на основі емпіричних даних ряду динаміки такий метод прогнозування називають –**

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

**4. Розрахунок найменшого квадратичного відхилення відноситься до такого методу прогнозування –**

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

**5.В основу цього аналізу покладено два оцінні критерії – теперішня вартість очікуваних доходів від володіння цінними паперами і рівень ризиковості вкладень**

- 1.Портфельний аналіз
- 2.Вартісний аналіз
- 3.ABC-аналіз
- 4.SWOT-аналіз

**6. Якщо від величини рентабельності активів відняти середньозважену вартість капіталу, а потім помножити на величину сукупних активів то отримаємо показник –**

1. ринкова вартість додана.
2. грошова додана вартість.
3. економічна вартість додана.
4. ринкова капіталізація.

**7. Якщо від сукупної ринкової вартості відняти величину сукупного капіталу то отримаємо показник**

1. WACC
2. EVA
3. ROA
4. MVA

**8. Показник, що дає змогу оцінити ефективність фінансового менеджменту з позиції трансформації прибутку підприємства в його ринкову вартість.**

1. WACC
2. EVA
3. CVA
4. MVA

**9. Аналіз сильних та слабких сторін, а також наявних шансів і ризиків –**

1. Портфельний аналіз
2. Вартісний аналіз
3. ABC-аналіз
4. SWOT-аналіз

**10. До функцій контролінгу відносять**

1. координація
2. ревізія
3. система раннього попередження і реагування
4. реверсія
5. конверсія

### **Задачі**

#### **Задача 1.**

Поточні активи підприємства складають **180** тис. грн., поточні зобов'язання **60** тис. грн. Виручка **340** тис. грн., чистий прибуток **23** тис. грн., довгострокові зобов'язання **30** тис. грн. Грошові кошти в касі та на рахунку в банку **25** тис. грн., власний капітал **136** тис. грн.

Знайти робочий капітал підприємства, рентабельність реалізації, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, співвідношення залученого капіталу підприємства до власного

#### **Задача 2.**

На підприємстві тривалість обороту запасів складає **47** днів  
Дебіторської заборгованості 35 днів, кредиторської заборгованості 30 днів.  
Яка тривалість обороту грошових коштів підприємства?

| НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                         |                                                                                                                   |                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|
| ОС <u>Бакалавр</u><br>напря́м підготовки/<br>спеціальність<br><u>фі́нанси банкі́вська</u><br><u>справа і страхування</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Кафедра<br><u>Фі́нансів</u><br><br>2020 -2021 навч. рік | ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ<br>БІЛЕТ № 1<br>з дисципліни<br><u>Фі́нансова дія́льність</u><br><u>суб'є́ктів господа́рювання</u> | Затверджую<br>Зав. кафедри<br><br>(підпис)<br>Давиденко Н.М.<br><u>02 червня 2020 р.</u> |
| <b>Екзаменаційні запитання</b><br>Власний капітал, його функції і складові.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                         |                                                                                                                   |                                                                                          |
| <p style="text-align: center;"><b>Задача</b></p> <p>Визначити Cash-flow від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності підприємства та чистий Cash-flow , якщо відомі дані:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- виручка від реалізації – 1000000грн</li> <li>- надходження від емісії акцій -250000грн</li> <li>- сплачено дивідендів - 50000грн</li> <li>- витрати на виробництво – 800000грн</li> <li>- надходження від емісії облігацій – 60000грн</li> <li>- сплачено % за користування позичками – 20000грн</li> <li>- сплачено податок на прибуток – 90000грн</li> <li>- амортизаційні відрахування – 10000грн</li> <li>- грошові надходження від продажу акцій інших підприємств -50000</li> <li>- придбання основних засобів – 70000</li> </ul> <p style="text-align: center;"><b>Тестові завдання різних типів</b></p> <p><b>1.Фінансова діяльність суб'єктів господарювання – це</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. дії щодо формування і використання виробничих ресурсів підприємства</li> <li>2. дії щодо формування і використання фінансових ресурсів підприємства</li> <li>3. дії щодо формування і використання залучених ресурсів підприємства</li> <li>4. дії щодо формування і використання власних і залучених технічних ресурсів підприємства</li> </ol> <p><b>2.Відповідальність для власників одноосібного підприємства</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.Залежить від організаційно-правової форми</li> <li>2.Повна, включаючи майно</li> <li>3.Обмежена вартістю цінних паперів</li> <li>4.Повна субсидіарна</li> </ol> <p><b>3.Грошові потоки від інвестиційної діяльності це</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Грошові надходження за торговельними контрактами.</li> <li>2. Грошові кошти для придбання оборотних засобів</li> <li>3. Грошові відшкодування по наданим кредитам для закупівлі нового обладнання.</li> <li>4. Грошові кошти отримані від страхової компанії.</li> </ol> <p><b>4. Майнові права виражені часткою в статутному фонді</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1.Акціонерне товариство</li> <li>2.Товариство з обмеженою відповідальністю</li> <li>3.Повне товариство</li> <li>4.Командитне товариство</li> </ol> <p><b>5. До критеріїв управління грошовими потоками відносять -</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Оборотність.</li> <li>2. Рентабельність.</li> <li>3. Доходність.</li> </ol> |                                                         |                                                                                                                   |                                                                                          |



4. Окупність.

**6.Зменшення об'єму дебіторської заборгованості призведе до:**

1. Збільшення припливу грошових коштів;
2. Зменшення припливу грошових коштів;
3. Рівень грошових коштів залишиться незмінним.
4. Збільшення рівня прибутку.

**7. Безперервний процес порівняння товарів, виробничих процесів досліджуваного структурного підрозділу з аналогічними іншими підрозділом.**

- 1.Внутрішній аудит.
- 2.Бенчмаркінг
- 3.Контролінг
- 4.ABC – аналіз.

**8. Метод прогнозування при якому використовують розрахунок коефіцієнта регресії та вільного члена регресії називають –**

- 1.експертне прогнозування
- 2.визначення середніх величин
- 3.каузальне прогнозування
- 4.екстраполяція тренду

**9.Спільні риси власного і позикового капіталу:**

- 1.рівні права на отримання частини прибутку при розподілі.
- 2.джерела формування відображаються у пасиві балансу.
- 3.можливість отримання пільги на оподаткування .
- 4.фінансова стійкість підприємства однакова.

**10.Доберіть до тез лівої колонки (А,Б,В) правильні відповіді з правої колонки (1,2,3...)**

|                            |                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| А. Злиття підприємства     | 1.Скупка корпоративних прав підприємства, в результаті чого покупець набуває контролю над чистими активами та діяльністю такого підприємства.                                                                                                  |
|                            | 2.Потребує перереєстрації                                                                                                                                                                                                                      |
| Б.Поглинання підприємства  | 3.Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання                                            |
| В. Приєднання підприємства | 4.Не потребує перереєстрації                                                                                                                                                                                                                   |
|                            | 5.Об'єднання підприємств в результаті якого власники підприємств, що об'єднуються здійснюватимуть контроль над усіма активами з метою подальшого спільного розподілу ризиків і вигод від об'єднання під юридичною торговою маркою одного з них |
|                            | 6.Потребує передатний баланс                                                                                                                                                                                                                   |

\_\_\_\_\_ Буряк А.В.

## 9. Методи навчання

Методи, які використовуються при викладенні та засвоєнні матеріалу дисципліни:

- аналітичний метод передбачає мисленнєве або практичне розкладання цілого на частини з метою виокремлення суттєвих ознак цих частин;

- синтетичний – це метод, який передбачає теоретичне або практичне поєднання виділених аналізом елементів чи властивостей предмета й явища в одне ціле;

- дедуктивний метод передбачає рух у вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;

- традуктивний метод – вид умовиводу, в якому посилення і висновки є судженнями однакового ступеня загальності (від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності студенти використовують такі методи навчання: проблемний виклад, дослідний, частково-пошуковий.

Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед учнями проблемних задач, розв'язуючи які, вони під керівництвом учителя активно засвоюють нові знання, що сприяє інтелектуальному розвитку особистості.

## **10. Форми контролю**

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватись шляхом усного та письмового опитування, розв'язку тестових завдань, підготовки доповідей та рефератів, виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.

Проміжна атестація для студентів очної форми навчання має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни і проводиться у формі контрольних завдань та тестування по кількох темах у вигляді модулів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

## **11. Розподіл балів, які отримують студенти**

1. Відповідно до Положення « Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи R НРстосовно вивчення певної дисципліни визначається формулою:

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R(1)_{3M} \cdot K(1)_{3M} + \dots + R(n)_{3M} \cdot K(n)_{3M})}{K_{ДИС}}, (1)$$

де  $R(1)_{3M}, \dots, R(n)_{3M}$  – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

$n$  – кількість змістових модулів;  
 $K(1)_{3M}, \dots, K(n)_{3M}$  – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;  
 $K_{ДИС} = K(1)_{3M} + \dots + K(n)_{3M}$  – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти  $K(1)_{3M} = \dots = K(n)_{3M}$ . Тоді вона буде мати вид

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R(1)_{3M} + \dots + R(n)_{3M})}{n}. (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до

3. **Розподіл балів, які отримують студенти.** Оцінювання студента відбувається згідно Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р. протокол № 7. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1. Таблиця 1. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

| Оцінка національна | Рейтинг здобувача вищої освіти |
|--------------------|--------------------------------|
| Відмінно           | 90-100                         |
| Добре              | 74-89                          |
| Задовільно         | 60-73                          |
| Незадовільно       | 0-59                           |

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни  $R_{ДИС}$  (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи  $R_{HP}$  (до 70 балів):  
 $R_{ДИС} = R_{HP} + R_{AT}$ .

## **12. Методичне забезпечення**

1. «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання» [Текст] : методичні рекомендації / [Уклад.: А.В. Буряк, М.І. Буряк; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – Київ: «ЦП «КОМПРИНТ», 2019. –с.97]
2. Давиденко Н.М., Буряк А.В.Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ЦП "Компринт", 2017. - 300 с.
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко - Київ: ЦП "Компринт", 2019. - 355 с.
4. Опорний конспект лекцій.
5. Робоча програма.
6. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного і модульного контролю навчальних досягнень студента.
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни.

## **13. Рекомендована література БАЗОВА**

1. Аранчій В.І. Фінансова діяльність підприємств: Навч.посіб. / В.І.Аранчій, В.Д.Чумак, О.Ю.Смолянська, Л.В.Черненко К.: Професіонал, 2004. – 240с.

2. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства: Підручник . / О.М. Бандурка , М.Я. Коробов , П.І. Орлов, К.Я Петрова – 2-ге вид, перероб і доп. – К.: Либідь, 2003 – 384 с.
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В.Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навчальний посібник / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк ; Національний університет біоресурсів і природокористування України. - К. : ЦП "Компринт", 2017. - 300 с.
4. Давиденко Н.М., Буряк А.В., Тітенко З.М. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навчальний посібник. Видання друге, доповнене та виправлене./ Н.М. Давиденко, А.В. Буряк, З.М. Тітенко - Київ: ЦП "Компринт", 2019. - 355 с.
5. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навчальний посібник / Р. С. Квасницька ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. - Львів : Магнолія 2006, 2013. - 631 с.
6. Кравчук О.М. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. Посіб. / Кравчук О.М., Лещук В.П. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 504 с.
7. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2007. – 556 с.
8. Філіна Г.І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навчальний посібник: для студ. вищих навчальних закладів / Г. І. Філіна. – 2-ге вид., перероб. та доп. - К.: Центр учбової літератури, 2009. – 314 с.
9. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: підручник / Л.О. Омелянович, О.В. Чайковська, Г.Є. Долматова та ін.; за ред. Л.О. Омелянович – 3-те вид., переробл. і доповнен. К.: Знання, 2011 – 231 с.

#### Допоміжна

1. Баліцька В. В. Рентабельність діяльності суб'єктів господарювання України: оцінювання істинних результатів //Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №. 11. – С. 120-130.

2. Бичкова Н. В. Оптимізація структури капіталу вітчизняних підприємств у контексті підвищення ефективності фінансової діяльності //Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – №. 1. – С. 16-23.
3. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: Алерта, 2005. – 199с.
4. Гнатенко, М. К. "Бюджетування як ефективний спосіб процесу планування діяльності підприємства." Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка 24, Вип. 3 (2019): 72-77.
5. Дем'яненко Т. І. Формування фінансових стратегій на промислових підприємствах //Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. – 2015. – №. 20, Вип. 1 (2). – С. 78-81.
6. Дехтяр Н. А. Фінансовий механізм діяльності суб'єктів господарювання [Текст] : монографія / Н. А. Дехтяр, О. В. Люта, Н. Г. Пігуль. – Суми : Університетська книга, 2011. – 182 с.
7. Донін Є. О. Особливості сучасних підходів щодо специфіки класифікації оборотних активів підприємства. Економіка і організація управління. 2018. № 1. С. 75–85.
8. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / І. В. Зятковський, Л. І. Зятковська, М. В. Романів. – Чернівці: ЗУЕПУ – КП, вид-во «Золоті литаври», 2007. – 274 с.
9. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч.посібник – Львів: «Магнолія 2006», 2013 – 631 с.
10. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства //Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2011. – №. 47. – С. 277-283.
11. Костирко Л. А. Методичні основи оцінки потенціалу фінансової діяльності підприємства //Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – №. 3. – С. 22-26.

12. Круш П. В., Якименко Р. А. Методики оцінки фінансової діяльності підприємства //Сучасні проблеми економіки і підприємництва. – 2015. – №. 16. – С. 271-276.
13. Лахтіонова Л. А. Економічна категорія фінансова стійкість в сучасному фінансовому аналізі підприємницької діяльності //Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – №. 16 (2). – С. 327-338.
14. Марич П.М., Коваль Л. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. - Львів: 2010. с- 250 с.
15. Марцин В. С. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності //Фінанси України. – 2008. – №. 4. – С. 23-31.
16. Монаєнко А. Правове регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування //Місьцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2012. – №. 1. – С. 44-46.
17. Олійник В.Я. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. Посіб. / В.Я. Олійник, Н.І. Шевченко, В.В. Даценко, І.В. Демяненко. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2012. – 282 с.
18. Оніщик Ю. В. Конструкція «фінансова діяльність»: співвідношення публічного та приватного інтересу при її здійсненні //Держава і право. – 2010. – Вип.48 – С.419-423
19. Полозова, В. М. "Особливості управління портфелем фінансових інвестицій підприємства." *Вісник Хмельницького Національного університету* 4 (2009). - С.114-117.
20. Свірідова С. С. Структура фінансового капіталу підприємства та шляхи її оптимізації / С. С. Свірідова, О. П. Каланжова // Праці Одеського політехнічного університету. – 2019. – № 2. –С. 262-267 .
21. Спільник І. Аналіз фінансової діяльності фірми //Наукові записки: збірник наукових праць.–Тернопіль: Видавництво ТНЕУ «Економічна думка. – 2006. – С. 78-82.

- 22.Словник фінансово-економічних термінів / за ред. Н.М.Давиденко/  
Укладачі: Буряк А.В., Давиденко Н.М., Данилевська-Жугунісова О.Є.,  
Дробот Н.М., Негода Ю.В., Олійник Л.А., Скрипник Г.О., Титарчук  
І.М. – К.: НУБіП України, 2017. – 309.
23. Фінанси підприємств: Підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д.  
Буряк та ін.; Кер.кол. авт. і наук. ред. проф. Поддєрьогін А.М. - 6-те  
вид., перероб. та допов. - К.: КНЕУ, 2006. – 552 с.
24. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч.-метод. Посіб.  
Для сам ост. Вивч. Дисц. /[О.О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А.П.  
Куліш та ін.; за заг. ред. О.О. Терещенка. – К.: КНЕУ, 2006. – 312 с.
- 25.Фінансове забезпечення аграрного сектору: вітчизняний та зарубіжний  
досвід: монографія / за ред. Давиденко Н.М. – К.: НУБіП України,  
2017. – 454с.
26. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз [Текст]: Підручник / Ю.С. Цал-  
Цалко, Ю.Ю. Мороз. – Вид-во 3-тє, доповнене. – Житомир: ЖООГО  
«Спілка економістів України», 2011. – 591 с.
- 27.Чернишова Л.В., Даниско Ю.І. Аналіз ефективності використання  
оборотних активів. Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та  
перспективи розвитку в Україні та світі : тези допов. Міжнар. наук.-  
практ. конф., м. Полтава. Полтава, - 2017. - Ч.2. - С. 43-45
- 28.Щербань О. Д. Методи регулювання та оптимізації структури капіталу  
підприємства / О. Д. Щербань, О. В. Насібова, Р. В. Сухоруков //   
Економіка та держава. Серія : економічна наука. – 2017. – №12. – С.82-  
88.
29. Яремко І.Й. Фінансовий аналіз: навч. пос. / І.Й. Яремко. - К: КНЕУ,  
2009. – 412 с.



## 15. Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої ради України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
2. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua>.
3. Офіційний веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
4. Офіційний веб-сайт Державної фіскальна служби України (Митне оформлення). – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/baneryi/mitne-oformlennya>
5. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: <http://sts.gov.ua/>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний веб-сайт Державної аудиторська служба України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
8. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>.
9. Офіційний веб-сайт Міністерства інфраструктури України. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/>.
10. Офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
11. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України. – Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
12. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
13. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
14. Офіційний веб-сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>
15. Законодавство України (Верховна Рада України) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/t1>
16. Рейтингова агенція «Кредит рейтинг» <http://www.credit-rating.ua/>
17. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem\\_biol/Vsnau/2010\\_2/63B\\_roshenko.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/2010_2/63B_roshenko.pdf)
18. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/articles/910/>